

József Farkas hatvan éves

Minden ellenkező – s manapság divatos – hiedelem ellenére, az irodalomtudomány is objektív törvényszerűségeket kutató diszciplína; s hitele nem azzal arányosan nő, hogy művelői a tények és összefüggések közül – téveteg módon – kiszűrni igyekeznek az emberi személyesség jegyeit; lévén, hogy a lélek és a szellem produktuma – a műalkotás – az *embertudomány* tárgya. Semmi sem indokolja tehát azt sem, hogy egy tudósi életpálya kiragadott szakaszában, mondjuk: a betöltött hatvan év alkalmából, elválasszuk a személyes életet a gyakorlati munkától, a tudósi tevékenységtől, a megírt könyvektől és tudományoktól, mivel szilárdan hisszük, hogy még a legtényszerűbb adatközlés mögött is ott húzódik a személyiség küldetése, hogy a mű valamilyen hívásra felel, többnyire a történelem hívására, esetenként kihívására. József Farkas élete és munkássága mindenesetre bizonyosság e tétel igazsága mellett.

Bizonyos, hogy az ötvenes évek elején, amikor – zaklatott évek során – aspiránsként nekivágott a feladatnak, hogy – kevesek példáját követve – maga is segítsen utat nyitni a szocialista magyar irodalom megszületése és kibontakozása, első nagy eredményei feltárásához, megmutatásához, élénken emlékezetében kellett, hogy éljen a családi kör, ahol szerény viszonyok közt, kilenc testvérével együtt nagyon korán meg kellett tanulnia a munkásélet kemény törvényeit, emlékeznie kellett a pálya- és témaválasztásánál a munkásmozgalomra, amellyel 1941-ben találkozott, s arra a szavakban valóságosan meg sem fogalmazható szörnyűségre, hogy a háború múltával, a fasizmus halálos fenyegetéséből menekülve, népes családjából három testvér marad mindössze életben.

József Farkas munkáinak minden sorát ezek az „élmények” hitelesítik. A második háború sötét időszakát túlélve az első világháború ellen lázadó szellemiség természetrajzát írta meg első könyvében (egyúttal disszertációjában, 1956-ban), amely *„Rohanunk a forradalomba” – A modern magyar irodalom útja 1914–1919* címmel 1957-ben jelent meg. (Második kiadása 1969-ben.) A béke után sóvárgó, antimilitarista, a társadalmi igazságot s a nemzeti identitást kereső, a kor színvonalán létező magyar irodalmat faggatta könyvében, s nem lehetett meglepetés számára, amikor az 1918–19-es forradalmakhoz jutva kutatásaiban, megállapíthatta a költővel: „a kicsiny, árva magyar jaj-patak / a messzezengő nagy moszkvai árba” simul. Innen már egy lépés sem választotta el attól, hogy egy azóta is példa nélküli vállalkozásba fogjon: amit ma kollektívák végeznek, egyedül vette a vállára: egy évtized hihetetlen szorgalmával gyűjtötte egybe és adta ki *„Mindenki újakra készül...”* címmel négy kötetben, 3800 könyvoldalon (1959; 1960; 1962; 1967) az 1918-as polgári és az 1919-es proletárforradalom szépirodalmi termését és publicisztikáját. Előszava felvázolja, hatalmas jegyzetapparátusa tartalmazza egy nagyszabású monográfiához szükséges háttér teljes tényanyagát. Gazdag forrása ez a gyűjtemény azóta is mindenkinek, aki bármely indítékból 1918–1919 irodalmához közelít.

A Magyar Tanácsköztársaság irodalma, sajtója, irodalom- és művelődéspolitikája, egyáltalán helye a kialakuló szocialista világirodalom folyamatában, mindez egymagában is éppen elegendő anyagot kínálna bármely kutatónak; nem csodálható hát, ha József Farkas megannyi részletkérdésben és összefüggéseiben is újra meg újra visszatér e nagy témához. E vonatkozású – magyarul és számos idegen nyelven is megjelent – tanulmányainak gazdag, összegező gyűjteménye az *Írók, eszmék, forradalmak* (1979) c. kötet.

Tévedés volna azonban József Farkast „csupán” (mily sokat jelent e csupán!) 1919 irodalma tudós ismerőjeként besorolni. Kutató szelleme sokkal szélesebb körben mozog, az ő 1919-e széles történelmi dimenziókban helyezkedik el és tágas horizont feszül föléje. Egyik úttörője volt Kassák „rehabilitálásá-

nak" s vele a magyar avantgarde elismertetésének; küzdött a szociáldemokrata indíttású írók emancipációjáért; Lengyel József és Sinkó Ervin pályáján az etikum és szocializmus találkozása izgatja; a Nyugat szellemképén a forradalmak rajzolatát fürkészi; Barta Lajos életútján, Komját Aladár pártos költészetében eszme és művészet egymást áthatásának új és új aspektusai érdeklík, s a sort még hosszan folytathatnánk. S akkor még nem szóltunk a szocialista magyar sajtó jeles krónikásáról. De feltétlenül szólnunk kell a tudományszervezőről, aki az Intézet Szocialista osztálya élén egy évtized óta munkálkodik, egységbe fogván az intézményen belül és kívül a témának elkötelezett kutatók egész sorát. Társzervezője köteteknek, amelyek magyar, német vagy orosz nyelven adják hírül a magyar irodalomtudomány teljesítményét szocialista eszmeiségű irodalmunk, művészetünk kutatásáról. Ugyanakkor jelen van a kulturális sajtó hasábjain; a tudománynépszerűsítés fórumain, (elsősorban a Rádióban), egy sor antológiában, gyűjteményben tette hozzáférhetővé a kutatásában feltárt irodalmat.

S mivel az Intézet folyóirataiban köszöntjük őt, ne feledjük: csaknem másfél évtizede viseli vállán őszinte törődéssel, mély emberséggel egy egész intézmény személyi ügyeinek megannyi gondját-baját. Ő az Intézet nélkül – és az Intézet őnélküle – szinte elképzelhetetlen. Kollégiais, baráti köszöntésünket ma mégis egy követelésben fejezhetjük ki a legtárgyasabban: a magyar irodalomtudomány várja, s csak tőle várhatja munkássága nagy ígérétét – a sok beváltott teljesítmény után is – 1918–19 irodalmának összefoglaló monográfiáját.

Illés László

A Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárának munkájáról (Füst Milán és Reményik Sándor irodalmi hagyatéka)

A Petőfi Irodalmi Múzeum kéziratárának az alapjait még az egykori Petőfi Társaság vetette meg a századforduló időszakában. Maga a kéziratár azonban csak 1970-ben jött létre, amikor Illés László főgazgató korszerűsítette a múzeum szervezeti fölépítését. Ekkor kezdődött meg az egységes elveken nyugodt leltárrend és földolgozás kialakítása.

Magától értetődően a múzeum korábbi időszakában is nyilvántartotta a birtokába vett kéziratokat. E nyilvántartásokat a legutóbbi években gondosan ellenőriztük, s megállapítottuk, hogy sajnos a háború alatt e gyűjtemény is szenvedett kisebb károkat, s hiány azóta is keletkezett. Így például Petőfi *Az erdélyi hadsereg* című verse az 1970-es magyar–lengyel kiállításon elveszett, s a rendelkezésünkre álló akták szerint a rendőrségi nyomozás sem tudta megtalálni. Ezen kívül azonban csak kisebb jelentőségű írók – valószínűleg ugyancsak kiállításokon és vidékre kölcsönzéseken eltűnt – néhány (9 db) kevésbé jelentős kéziratának hiányát kellett megállapítanunk.

Ezt azért kell nyomatékosan aláhúznom, mert Fenyő István kétszer is szóvá tette (másodszor a *Magyarság és emberi egyetemesség* című könyve 807–808. lapján), hogy a múzeumban fontos József Attila-kéziratok vesztek el. Tévedése egyrészt azon alapult, hogy az átszervezés időszakában bizonyos kéziratok nem kerültek rögtön a helyükre, s így nem tudtuk őket azonnal kiadni. Ezek azonban – köztük a hiányolt *Kirákják a fát* megvannak. Másrészt viszont az irodalomtudomány néhány olyan kéziratot is – például a *Favágó* és az *Eszmélet* Fenyő által keresett kéziratát – a múzeum tulajdonaként vett számba 1951-ben, amelyek a később – 1954-ben – alakult Petőfi Irodalmi Múzeum nyilvántartásaiban nem szerepelnek. Ennek oka valószínűleg az lehetett, hogy a Budapesti Történeti Múzeum részlegeként 1949. július 10-én létrejött József Attila Múzeum Szántó Judit személyes tulajdonában volt kéziratokat is magában foglalt, de az egész anyagról pontos nyilvántartás nem készült. Szántó Judit a megalakuló Petőfi Irodalmi Múzeumnak részletekben adta át saját József Attila-kéziratainak jelentős részét. Az 1954–1963 között általa átadott kéziratok szerepelnek a múzeum növedéki (gyarapodási) naplóiban, a hiányolt két kézirat azonban nincs közöttük. A figyelmeztetés eredményeként mindenesetre megszigorítottuk ellenőrzési rendszerünket, s nyilvántartásunkat úgy alakítottuk ki, hogy tárunkban kézirat ne kallódhasson el.

Itt szeretnék kitérni még egy kérdésre. A múzeum kéziratárának anyaga jelentős mértékben eltér a többi nagy kéziratárakétól abban, hogy súlypontja a legújabb idősakra esik. Olyan idősakra, amelynek számos szereplője él, amelyben a szerzői jog megkötései még hosszú időre érvényesek. Mivel

pedig alapelvünk, hogy a bekerülő kéziratokat (gyűjteményeket, hagyatékokat) minél előbb földolgozzuk és a kutatás rendelkezésére bocsássuk, modern anyagunkat sem akarjuk elzárni a kutatás elől. Ugyanakkor azonban figyelnünk kell egyrészt azok érthető érzékenységre, akik esetleg magánéletük titkait bízták ránk; másrészt felelősséggel tartozunk a szerzői jog tulajdonosaival szemben is, hogy ellenőrizzük a kéziratok sorsát. Miután pedig a modern technika rendkívül megkönnyítette másolatok készítését és ezáltal a korábban egyedi kéziratok valóságos sokszorosítását, kénytelenek vagyunk a másolat-készítést számon tartható engedélyhez kötni.

A múzeum kéziratárában XIX. század előtti anyag viszonylag kevés található, de Pázmány, Zrínyi írásai és két iskoladráma alighanem érdeklődésre tarthat számot. Gyűjteményünkben a Petőfi előtti időszak több kiemelkedő alakjától – Csokonai, Kazinczy, Kisfaludy Károly és Sándor, Vörösmarty – található értékes kéziratok. Külön kiemelhető gazdag Berzsenyi- és Kölcsény- anyagunk, amely utóbbit Szauder József fedezte fel számunkra.

Nagy jelentőségű Petőfi-gyűjteményünk alapvető fontossága közismert. Ennél is nagyobb számú Jókai-kéziratot örzünk azonban. Mellettük fontos Arany János-, Tompa-, Madách-, Vajda János-, Mikszáth-kéziratokat tudunk a kutatás rendelkezésére bocsátani.

A huszadik századi gyűjtemény egyaránt gazdag anyagot kínál a századelő, a magyar szocialista irodalom, a Nyugat és köre, valamint a felszabadulás utáni magyar irodalom kutatóinak. Külön Ady-, József Attila- és Móricz-gyűjteményünket emelhetjük ki. Az utóbbival kapcsolatban azonban meg kell jegyeznem, hogy az 1979-ben megvásárolt Móricz-hagyaték teljes feldolgozása még hosszabb időt vesz igénybe.

Gyűjtőmunkánk elsősorban a múzeum munkatársainak a feladata, de szívesen vesszük – és nem ritkán meg is kapjuk – a szakma kiváló művelőinek a támogatását is. Sok páratlanul értékes kézirat, gyűjtemény, hagyaték került irodalomtörténész barátaink szíves közvetítésével múzeumunkba. Gyűjtőmunkánk során egyes kéziratokat és gyűjteményeket, illetve hagyatékokat veszünk át és dolgozunk föl. A kézirtattár jelenleg mintegy 300 000 egységből álló gyűjteményének közel kétharmada tartozik a mintegy negyven nagy hagyaték, illetve gyűjtemény keretébe. Ezek közül ezúttal a Füst Milán- és Reményik Sándor-hagyaték rövid ismertetését adjuk közre.

Taxner Ernő

Füst Milán kézirtatos hagyatéka özvegyétől 1972-ben került a Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirtattárába. A hagyaték a költő, a próza- és drámaíró, valamint esztéta és gondolkodó Füst Milánnak szinte minden jelentős művét s századunk elejétől 1967-ben bekövetkezett haláláig ívelő kiterjedt kortársi és baráti levelezését tartalmazza.

Füst Milán, jóllehet irodalmi csoportokhoz, mozgalmakhoz nem csatlakozott, irányzatokhoz, divatokhoz kevésbé alkalmazkodott, levelezésének tanúsága szerint (a közhiedelemmel ellentétben) nem volt bezárkózó, magányos, mások élete, gondjai, produktumai iránt közömbös ember. Az írók mellett kora számos jelentős képzőművészeivel zenészeivel, esztétájával, szociológusával és előadóművészeivel keresett és tartott fenn baráti kapcsolatot, s alig tűnt fel olyan fiatal magyar író vagy költőt, akire már indulásakor fel ne figyelt volna. Ily módon a levélgűjtemény tanulmányozása nemcsak a Füst Milán-kutatók számára lehet tanulságos, de segítséget nyújthat a Nyugat bármely korszakának s századunk első fele magyar művészeti életének jobb ismeretéhez is.

A levelezés törzsanyagát természetesen az íróhoz intézett mintegy 3000 levél alkotja, s csupán kb. 100 db. az általa írott. Ezek leginkább fogalmazvány, ill. egyidejűleg készült (jobbára gépiratos) másolatok formájában maradtak fenn a hagyatékban. Számszerűen a legtöbb levelet Peterdi István, Varró István, Horváth Henrik, és Stefan J. Klein írták Füst Milánnak. Tartalmilag legérdekesebbek Babits Mihály, Bíró Lajos, Déry Tibor, Elek Artúr, Fenyő Miksa, Fülep Lajos, Gelléri Andor Endre, Ignotus, Illyés Gyula, Kaffka Margit, Karinthy Frigyes, Kassák Lajos, Kosztolányi Dezső, Lengyel Menyhért, Móricz Zsigmond, Nagy Zoltán, Radnóti Miklós, Schöpflin Aladár, Somlyó Zoltán, Szerb Antal, Tóth Árpád, Weöres Sándor és a filozófus Szilasi Vilmos levelei. Nagy részük ismeretlen, a megjelent levelezéskötetekben (kritikai kiadásokban) nem szerepelnek.

Beck Ö. Fülöp, Berény Róbert, Bernáth Aurél, Bokros Birman Dezső, Illés Árpád, Kozma Lajos, Major Róbert, Petri Lajos, Szigeti József, Weiner Leó, Farkas Ferenc, Molnár Antal és Szabolcsi Bence leveli Füst Milánnak művészekkel, zeneesztétákkal való kapcsolatait reprezentálják.

Az analekták gyűjteményében az írónak majd minden nyomtatásból ismert jelentős műve megtalálható autográf kéziratban, ill. sajátkezűleg javított, kiegészített gépiratban. Közülük nem egynek első fogalmazványa és több variánsa is szerepel: *A Parnasszus felé* (első fogalmazványa *Az orgonista*), *Boldogtalanok* (első változata *Szegényke!*), *IV Henrik király*, *Catullus*. (Mint az Osvátnak írott levelek is tanúsítják, legtöbbet ez utóbbi darabjának megformálásával küszködött.) Tanulmányozásuk során figyelemmel kísérhető Füst Milán aggályos munkamódszere. *A feleségem története* című regénye például elbeszélésnek indult, első változatának címe: *Störr kapitány feljegyzései*. Fennmaradtak a hagyatékban a műhöz készült jegyzetek, szerkezeti vázlatok is. Az író alkotásmódjára jellemző, hogy folytonosan javította, tökéletesítette írásait, és sokszor már nyomtatásban megjelent művén is változtatott. Válogatott verseinek több ízben megjelent gyűjteményével kapcsolatban közismert, hogy az újabb és újabb kiadások számára mindig tovább csiszolta, néha egyenesen újrírta az egyes darabokat, de a hagyaték tanúsága szerint már megjelent szépprózai művein is „javított”, pl. a *Nevetők* című kisregényén. Szintén sok kéziratos javítással, betoldással maradt fenn a *Látomás és indulat a művészetben* első kiadása.

Külön kell szólni azokról az ismeretlen vagy kötetbe fel nem vett Füst Milán-művekről, melyeknek kézírata szintén szerepel a hagyatékban, s melyek részben kiforratlanságuk, befejezetlenségük, részben a szerző túl szigorú önkritikája vagy a korabeli mostoha fogadtatás (pl. színművei) miatt nem kerültek nagyobb nyilvánosság elé. Közülük néhánynak mai szemmel nézve ott volna a helye az életműben és az életműkiadásokban. Gondolunk elsősorban azokra a drámaíró-műhelyéből kikerült művekre, egyfelvónásosokra, melyek csak kéziratban maradtak fenn, ill. csupán periodikákban láttak napvilágot; pl. *A lázadó* (1919), *A zongora* (1925), *Aggok a lakodalmon* (1910, sorstragédia versekben!), *No, – mit szólsz Freiligrath?* (1927) és egy Balázs Béla-i ihletésű pantomim, *Az ezüst tükör* (1922). Ezek folyóiratban jelentek, sőt az első kettőt színházaink is bemutatták. Kéziratban maradt egy érdekes jelenet, egy burleszk és egy nagyszabású befejezetlen dráma, *A néma barát*.

Füst Milán filozofikus írásai közül megtalálható a hagyatékban gondolatvilágának, tapasztalatainak, szinte „bölcseleti rendszerének” foglalata, az *Ez mind én voltam egykor* című filozófiai napló mindkét megjelent része (*Feljegyzések az út mentén és Hábi-Szádi küzdelmeinek könyve*), valamint a *Szexuál-lélektani elmékedések* (Breviárium), mely eddig csak külföldön jelent meg, a párizsi Magyar Műhely 1970-es évfolyamában.

Fennmaradt 1948 és 1963 közti esztétikai előadásainak anyaga jegyzetekkel és vázlatokkal, továbbá az ötvenes évek elején sokak által hallgatott híres előadásorozatának („*Shakespeare Hamlet-je és Lear király-a*”) tematikai és eredeti, egyéni *Lear*-fordításának töredékei.

Kezdő írók, költők önként szegődtek tanítványául, de oly határozott, merev esztétikai elveket vallott, hogy követésüket kissé zsarnoki módon azoktól is megkívánta, akiktől stílusa idegen volt. Ezt bizonyítják a fiatal, önmagában, tehetségében sokáig kételkedő Gellérinek a hagyatékban megőrzött novella- és cikk-kéziratai, amelyeket Füst Milán a maga ízlése szerint átstilizált, sőt átdolgozott. Szántóné Kaszab Ilona sem járt jobban. Az eredeti és ösztönös tehetségű, de poétikailag teljesen képzetlen költőasszony elküldte versgyűjteményét a Mesternek, aki olyannyira átdolgozta, átköltötte azt, hogy *Szavak az árnyékomhoz* (1934) címen megjelent kötetét a kézirat alapján szinte Füst Milán művének tekinthetjük. Más kérdés, hogy az átköltés nélkül ezek a versek talán sohasem kerültek volna nyilvánosság elé.

Füst Milán feldolgozott és katalogizált kéziratos hagyatéka a kutatás rendelkezésére áll. Néhány tételét, beleértve elsősorban az író elveszettnek vélt *Naplóját* (egy része 1976-ban megjelent a *Magvető* Kiadó gondozásában!) és a hozzá írott bizalmas vagy magántermészetű leveleket, Füst Milánné kívánságára a Múzeum Kézirattára zárt anyagként kezeli.

Petrányi Ilona

Jelentős szerzeménnyel gazdagodott 1979-ben a Petőfi Irodalmi Múzeum: megvásárolta Reményik Sándor irodalmi hagyatékát Imre Máriától és Imre Györgytől, a költő unokahúgától és unokaöccsétől. Imre Mária példás gonddal kezelte a hagyatékot, amelynek zöme a költőhöz szóló 1381 db levél. A 738 Reményik-levél családtagoknak íródott, továbbá Mannsberg Arvednek. Utóbbiak kivonatok csupán, ám azért fontosak, mert Reményik ifjúkori filozófiáját vázolja föl bennük, s ebben a világképben már fölfedezhető néhány összetevő, amely az érett költő gondolatrendszerének lényeges alkotóelemévé válik.

Reményik Sándor életművében – költészete mellett – fontos helyet foglalt el lapszerkesztői és irodalomszervezői tevékenysége. Az 1921-ben alapított Páztortűz (az Erdélyi Szemle utódja) főszerkesztője volt, lapja, a kor legtovább fennálló erdélyi folyóirata, túlélte őt.

A Páztortűz állandó munkatársaival, köztük Berde Máriával, Gyallay Domokossal, Makkai Sándorral, Olosz Lajossal és Tompa Lászlóval Reményik Sándor kiterjedt levelezést folytatott, mint az a hagyatékából is kiténik. Reményik ezenkívül szoros kapcsolatot tartott fenn az Erdélyi Szépmíves Céhvel, az Erdélyi Helikonnal (melynek alapító tagjai közé tartozott), számos napilappal és folyóirattal. Erről tanúskodnak Benedek Elek, Kacsó Sándor, Karácsony Benő, Kemény János, Kós Károly, Kovács László, Kuncz Aladár, Ligeti Ernő, Molter Károly és Tamási Áron levelei.

Rábukkanunk a hagyatékban néhány Bóka László, Bodor Aladár, Illés Endre, Gellért Oszkár, Gulácsy Irén, Mécs László, Schöpflin Aladár, Sík Sándor-leveleire is. A legterjedelmesebb egységet azonban Áprily Lajos – részben családi jellegű – levelei alkotják (köztük a fiatal Jékely Zoltáné), ezek elmélyült, kivételes alkotótársi és baráti kapcsolatot tárnak elénk, amely Reményik Sándor haláláig tartott.

Babits Mihálynak három válaszát őrzi a hagyaték: reflexiókat a fiatal Reményik költészetéről, majd későbbi verseinek kritikáját. Az egyéni hangját kereső Reményik Sándor úgy fordul tanácsért Babits-hoz, ahogyan a 17 éves Dsida Jenő fordul az elismert és ünnepeit Végvárihoz, a Fagyöngyök, a Csak így, a Vadvizek zúgása költőjéhez. Dsida levelei különösen érdekesek, mert bennük ő maga vall irodalmi eszményeiről, az őt ért stílushatásokról, a Páztortűzhez fűződő kapcsolatáról.

A hagyaték másik részét dokumentumok és versek teszik ki. Megtaláljuk Reményik Sándor személyi iratai mellett otthonának, a kolozsvári Dónát úti villának építészeti tervrajzát, a Páztortűz válságos időszakából származó újságcikkek, elszámolások, jegyzőkönyvek gyűjteményét.

Gépiratmásolatban megőrződött az Erdélyi Helikon 1927-es és 1940-es ülésének jegyzőkönyvi kivonata, amelyekben a betegsége miatt távollevő Reményik Sándort tájékoztatták.

Nagyrészt kéziratban maradtak ránk azok a versek, melyeket Áprily Lajos, Bárd Oszkár, Dsida Jenő, Nyíró József, Mécs László és Olosz Lajos küldtek a költőnek. Reményikkal foglalkozó kisszámú cikk és tanulmány gépirata is szerepel az anyagban.

Végül szóljunk a költő verseiről: egymástól elkülönítve találjuk a kötetben megjelent és meg nem jelent verseket és versciklusokat, időrendi sorrendben, részint kéziratban, részint gépiratban autográf szignatúrával (255 és 228 db).

Az immár hozzáférhető hagyaték további feltárása a Reményik Sándorral és a korszakkal foglalkozó kutatókra vár.

Acél Zsuzsanna

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Кирай, Э.—Ковач Шандор, И.:</i> Эпизод о наклонившимся и говорящим распятием во второй песне «Сигетского бедствия» Миклоша Зрини	369
<i>Силашиш, З.:</i> Влияние Шекспира в драматических произведениях Михая Вёрёшмарти	385
<i>Таши, Й.:</i> Октябризм или большевизм? (Полемика между Андором Габором и Оскаром Яси)	398

Краткие сообщения

<i>Гёмёри, Д.:</i> Новые следы Балашиши в Польше	421
<i>Пирнат, А.:</i> Песня Яноша Хорвата — хорватская любовная песня	423
<i>Хопп, Л.:</i> Проза Ференца Фалуди в XVIII веке	429

Документация

<i>Ритоокне Салаи, А.:</i> Неизвестные стихотворения из XVII века	439
<i>В. Буша, М.:</i> Собрание рукописей Ференца Казинци в Мюнхене	442
<i>Швейтцер, П.:</i> Два письма Томаса Манна от 1913 года, касающиеся венгерской литературы	458

Мастерская

<i>Коцтур, Г.:</i> Рационализм — классицизм — сентиментализм	464
--	-----

Обзор

Поэтические произведения Даниэля Бержени (<i>Сайбели, М.</i>)	478
Рукописи и переписка Аттиды Йожефа (<i>Лендель, А.</i>)	483
Избранные новеллы и публицистика Виктора Чолноки (<i>Рейзингер, Я.</i>)	489
Бела Помогач: Литература в поисках своей судьбы (<i>Кульчар Сабо, Э.</i>)	492
Библиографические тетради Государственного литературного музея имени Шандора Петефи (Серия «Б», выпуски 1—10) (<i>Немет Ш., К.</i>)	495

Хроника

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (PKHI 1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással PKHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetés bejelenthető az Akadémiai Kiadónál (1363 Budapest, Alkotmány utca 21. Telefon: 111-010).

Példányonként beszerezhető: az Akadémiai Könyvesboltban (1368 Budapest V., Váci utca 22. Telefon: 185-881), a PKHI Hírlapboltjában (1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 76. Telefon: 116-269) és minden nagyobb árusítóhelyen.

Előfizetési díj egy évre: 114,— Ft, 1 szám ára: 19,— Ft

Index szám: 25 401

Külföldön terjeszti a KULTURA Külkereskedelmi Vállalat, H-1389 Budapest, Pf. 149.

Ára: 19 Ft
Előfizetés egy évre: 114 Ft

INDEX: 25 401
ISSN 0021—1486

SOMMAIRE

<i>Király, E.</i> — <i>Kovács, Sándor I.</i> : La scène du cricifix s'inclinant et parlant dans le deuxième chant du «Désastre de Sziget»	369
<i>Szilassy, Z.</i> : Influences de Shakespeare sur la dramaturgie de Vörösmarty	385
<i>Tasi, J.</i> : Octobrisme ou bolchévisme? (La polémique d'Andor Gábor et d'Oszkár Jászi)	398

Bulletin

<i>Gömöri, Gy.</i> : Quelques traces nouvelles de Balassi en Pologne	421
<i>Pirnát, A.</i> : La chanson de János Horváth — une chanson d'amour croate	423
<i>Hopp, L.</i> : La prose de Faludi au XVIII ^e siècle	429

Documents

<i>Mme Ritoók-Szalay, Á.</i> : Des poèmes inconnus du XVII ^e siècle	439
<i>V. Busa, M.</i> : Le recueil de manuscrits de Ferenc Kazinczy à Munich	442
<i>Schweitzer, P.</i> : Deux lettres de Thomas Mann de 1913, ayant un rapport avec la littérature hongroise	458

Atelier

<i>Kocztur, G.</i> : Rationalisme — classicisme — sentimentalisme	464
---	-----

Revue

Les oeuvres poétiques de Dániel Berzsenyi (<i>Szajbély, M.</i>)	478
Les manuscrits et la correspondance d'Attila József (<i>Lengyel, A.</i>)	483
Un choix des nouvelles et des articles de journaux de Viktor Cholnoky (<i>Reisinger, J.</i>)	489
Pomogáts, B.: Sorsát kereső irodalom (Une littérature qui cherche sa destinée) (<i>Kulcsár Szabó, E.</i>)	492
Les Cahiers Bibliographiques du Musée Littéraire Petőfi (Serie B. 1-10.) (<i>Németh S., K.</i>)	495

Chronique

